

ΗΜΕΡΙΔΑ ΔΙΚΤΥΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

«Οικονομική κρίση στην Ευρώπη και οι Επιπτώσεις της στην Τοπική Αυτοδιοίκηση»

(Θεσσαλονίκη 12 Ιουνίου 2015)

Εισήγηση του Σίμου Δανιηλίδη,

Δημάρχου Νεάπολης-Συκεών, και αντιπροέδρου της
Επιτροπής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας της ΚΕΔΕ

Η Αυτοδιοίκηση μέρος της λύσης της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα

Επί δυο δεκαετίες, με σχεδόν ομόφωνες αποφάσεις, τόσο η πρώην ΚΕΔΚΕ και νυν ΚΕΔΕ όσο και πλήθος συλλογικών οργάνων της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης (πρώην ΤΕΔΚ, ΠΕΔΚ-ΚΜ, κ.ά.) απαίτησαν, διεκδίκησαν και κατοχύρωσαν σε μεγάλο βαθμό τη μεταφορά δεκάδων αρμοδιοτήτων, έχοντας πάντα ως στόχο τη σύγκλιση με τα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Με γνώμονα την εδραίωση και ενίσχυση μιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης της ευθύνης, της συνέπειας και της σοβαρότητας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης του ευρωπαϊκού οράματος, δεν σταματήσαμε να διεκδικούμε μια Τοπική Αυτοδιοίκηση αρμοδιότητες, με ευθύνες και υποχρεώσεις. Ποτέ ως ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν επιλέξαμε τον εύκολο δρόμο της περιορισμένης ευθύνης, του λαϊκισμού, της δημαγωγίας και της αποφυγής εμπλοκής εκεί όπου πραγματικά υπάρχουν ανάγκες και προβλήματα.

Συνεχίζουμε να πιστεύουμε και να αγωνιζόμαστε με βάση την **ΕΧΤΑ** (Ευρωπαϊκή Χάρτα της Τοπικής Αυτονομίας) και του **Ευρωπαϊκού Κεκτημένου**, όπως αυτό εκφράζεται με τις αποφάσεις του Κογκρέσου Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης **CCER** και του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Δήμων και Περιφερειών **CEMR**. Σε αυτήν την κατεύθυνση όλοι, και χωρίς καμία εξαίρεση, πρέπει να ενημερωθούμε και να αποδεχθούμε τις βασικές αρχές του ευρωπαϊκού οράματος για την αυτοδιοίκηση, δηλαδή τις

αρχές της **εγγύτητας** και της **επικουρικότητας** για μια μεγάλη και ισχυρή Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση της **διοικητικής αυτοτέλειας** και **οικονομικής αυτοδυναμίας**. Μόνο τότε, όταν δηλαδή θα έχουν ενημερωθεί οι πάντες και θα έχουν προσχωρήσει σ' αυτήν τη λογική και το πλαίσιο αρχών και οραμάτων, θα αποφευχθούν οι ανεύθυνες λαϊκιστικές και δημαγωγικές προσεγγίσεις για τα θέματα της Αυτοδιοίκησης στη χώρα μας.

Για την αποκατάσταση της αλήθειας θα πρέπει να τονίσουμε ότι η μεγάλη και κρίσιμη διοικητική μεταρρύθμιση του σχεδίου «Καλλικράτης», που βρίσκεται σε ισχύ, ήταν μια ώριμη και υπεύθυνη απαίτηση όλης της ελληνικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης με σχεδόν ομόφωνες αποφάσεις των συνεδρίων της ΚΕΔΚΕ από το 2000 έως το 2010. Βέβαια τότε διεκδικούσαμε τη μεταρρύθμιση αυτή υπό την ονομασία «Καποδίστριας 2», ως συνέχεια και ολοκλήρωσης του σχεδίου «Καποδίστριας».

Πιστεύαμε ακράδαντα, και είχαμε συμφωνήσει όλοι οι αυτοδιοικητικοί της χώρας, ότι ο βαθμός δημοκρατίας και ευημερίας εξαρτώνται και συνδέονται με το βαθμό αποκέντρωσης κάθε χώρας. Ας μην ξεχνάμε ότι στο σκέλος της αποκέντρωσης των αρμοδιοτήτων η χώρα μας παρουσίαζε σημαντικότερη υστέρηση. Αρκεί να σκεφτεί κανείς ότι ο βαθμός εξυπηρέτησης των υποθέσεων των πολιτών, που λύνονται σε τοπικό επίπεδο από τις τοπικές αρχές, στις σκανδιναβικές χώρες ξεπερνάει το 80%, η Ελλάδα πριν τον «Καλλικράτη» βρισκόταν σε θέση ουραγού με μονοψήφιο ποσοστό. Πρέπει, λοιπόν, να αντιληφθούμε -επιτέλους- πως είναι ζήτημα δημοκρατίας και ευημερίας η μεταφορά αρμοδιοτήτων και πόρων από το κεντρικό, γραφειοκρατικό κράτος στην Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η σύγχρονη και κοινωνικά ευαίσθητη θεώρηση των πραγμάτων επιβάλλει την επίλυση όσο το δυνατόν περισσότερων ζητημάτων που αφορούν τους πολίτες σε τοπικό επίπεδο από τις τοπικές αρχές. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνουμε την αποκέντρωση, τον εκδημοκρατισμό, την εξυγίανση της λειτουργίας των υπηρεσιών, το χτύπημα της διαφθοράς και το μεγαλύτερο και καλύτερο κοινωνικό έλεγχο επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα τεράστιες οικονομίες κλίμακας.

Ασφαλώς κανείς νοήμων, λογικός και ευρωπαϊκής αντίληψης πολίτης δεν μπορεί να αποδεχθεί ότι η μεταφορά αρμοδιοτήτων από το κράτος προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση συνιστά ιδιωτικοποίηση ή ότι αποτελεί νεοφιλελεύθερη πολιτική και σηματοδοτεί την απαξίωση των μεταφερόμενων αρμοδιοτήτων. Ακριβώς το αντίθετο συμβαίνει, όπως αποδείχτηκε με όσα διεκδίκησε και πέτυχε η Τοπική Αυτοδιοίκηση από το 1980 και μετά. Χιλιάδες δομές, όπως πρώην κρατικοί παιδικοί σταθμοί, δομές του ΠΙΚΠΑ και ΕΟΠ, πολεοδομίες, σχολεία, γυμναστήρια και αθλητικές εγκαταστάσεις, ωδεία, που μετά το 1980 σταδιακά και μετά από απαίτησή μας μεταφέρθηκαν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, αποδεικνύουν περίτρανα του λόγου το αληθές και δικαιώνουν

το θεσμό που στηρίζεται στην άμεση δημοκρατική νομιμοποίηση από το λαό. Με τη μεταφορά ΟΛΩΝ των παραπάνω δομών από το κράτος στην Αυτοδιοίκηση και τη λειτουργία των ΚΕΠ **πετύχαμε** να βελτιώσουμε και αυξήσουμε την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, τον αριθμό των ωφελούμενων και την ταχύτητα εξυπηρέτησης των πολιτών, και την ίδια ώρα μέσω της θεσμοθέτησης του «Καλλικράτη», επιτεύχθηκε τεράστια εξοικονόμηση πόρων εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ ετησίως. Παράλληλα με τον «Καλλικράτη» θεσμοθετήθηκαν διαφανείς διαδικασίες που προωθούν τη **διαύγεια** και επιτείνουν τον κοινωνικό έλεγχο στην ίδια την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Δυστυχώς, όμως, παρακολουθούμε με αγωνία προσπάθειες και εξαγγελίες που περιορίζουν τη διαύγεια και ανατρέπουν αυτήν την ανοιχτή δημόσια λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Μόνον αρνητικές σκέψεις μπορούν να προκαλέσουν κομματικοί και κοινωνικοί φορείς που προσεγγίζουν τα σοβαρά αυτά θέματα ανάλογα με το εάν βρίσκονται στην αντιπολίτευση ή στην κυβέρνηση. Δεν μπορεί κάποιος να θέλει να είναι χρήσιμος στην κοινωνία και όταν είναι στην αντιπολίτευση να επιθυμεί και να διεκδικεί τη μεταφορά αρμοδιοτήτων και πόρων και την άσκηση αποκεντρωμένης πολιτικής από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, αλλά όταν είναι στην κυβέρνηση να προτάσσει ως επιλογή τη συγκεντρωτική λειτουργία μέσω κρατικών δομών, Υπηρεσιών και λειτουργιών.

Ελπίζουμε το πολιτικό σύστημα της χώρας να καταδικάσει καιροσκοπικές και τυχοδιωκτικές πρακτικές και να αποφασίσει στα ζητήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με βάση τα ευρωπαϊκά δεδομένα, τα αιτήματα και τις διεκδικήσεις των συλλογικών οργάνων της.

Σ' αυτό το πλαίσιο είναι χρήσιμο να συζητήσουμε και να καταδείξουμε το γεγονός ότι **η ελληνική Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι μέρος της λύσης του προβλήματος της οικονομικής κρίσης**, και όχι μέρος του προβλήματος. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, όπως εκφράζεται από τους δήμους και τα νομικά τους πρόσωπα, **είναι ο θεσμός που συμβάλλει στη λύση**, και σε καμιά περίπτωση **δεν αποτελεί το πρόβλημα**, όπως πολλοί έσπευσαν να την παρουσιάσουν ως τέτοια κατασυκοφαντώντας και απαξιώνοντάς την.

Με την εμπειρία, τη διάθεση και τις καλές πρακτικές και πρωτοβουλίες της, η ελληνική Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να υλοποιήσει και να συντονίσει παρεμβάσεις στην οικονομία και την κοινωνία, που να συνθέτουν ένα αναπτυξιακό σκηνικό στο άμεσο μέλλον. **Οι παρεμβάσεις αυτές περιλαμβάνουν:**

- Βελτίωση της διαχειριστικής ικανότητας της δημόσιας διοίκησης,
- Καλύτερη οργάνωση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο,
- Διαφάνεια, ορθολογική και χρηστή διαχείριση,
- Διεκδίκηση και αξιοποίηση πηγών ευρωπαϊκής χρηματοδότησης,

- Ενίσχυση βιώσιμων κλάδων της τοπικής, περιφερειακής και εθνικής οικονομίας,
- Σύγχρονες δράσεις στον τομέα της πράσινης ενέργειας,
- Αξιοποίηση πλουτοπαραγωγικών πηγών με σεβασμό στο περιβάλλον,
- Νέο παραγωγικό μοντέλο αγροτικής πολιτικής,
- Ενίσχυση της παραγωγικότητας και του τεχνολογικού δυναμικού,
- Κατασκευή μεγάλων έργων υποδομής,
- Επενδύσεις που ενισχύουν την επιχειρηματικότητα και την απασχόληση και δημιουργούν θέσεις εργασίας,
- Διασφάλιση της βιωσιμότητας κοινωνικών δομών και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και πρόνοιας, της εκπαίδευσης και της πολιτιστικής ανάπτυξης,
- Διαμόρφωση πολιτικών εξωστρέφειας που ενισχύουν τη θέση μας στο ανταγωνιστικό ευρωπαϊκό και παγκόσμιο περιβάλλον.

Όλα τα παραπάνω, με την προϋπόθεση ρηξικέλευθων διοικητικών και φορολογικών μεταρρυθμίσεων που θα επιφέρουν αναδιάρθρωση και ευελιξία στην κρατική μηχανή, αποτελούν υλοποιήσιμες προτάσεις για την ανάπτυξη των κοινωνιών για να ξεπεραστεί η αδυσώπητη οικονομική κρίση που με τη σειρά της προκαλεί μεγάλη ανθρωπιστική κρίση.

Ειδικά στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, κατά την περίοδο της κρίσης, η ελληνική Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση, με τεράστια αίσθηση ευθύνης και ενεργοποιώντας άμεσα όλους τους διαθέσιμους πόρους, ακόμη και πόρους που υπέστησαν ισχυρότατες μειώσεις, με περιορισμούς στις προσλήψεις και άγριες οικονομικές περικοπές, ενεργοποίησε ένα τεράστιο δίκτυο κοινωνικών δομών, το οποίο υποκατέστησε το διαλυόμενο κοινωνικό κράτος και παρείχε άμεση στήριξη στην πληττόμενη ελληνική κοινωνία.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, και πολλές φορές ξεπερνώντας κι αυτές τις ίδιες, η Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση διαμόρφωσε ένα πλαίσιο κοινωνικών πολιτικών και μέτρων με στόχο την ενίσχυση του κοινωνικού εισοδήματος των εργαζόμενων και τη δημιουργία ενός δικτύου κοινωνικής προστασίας, φροντίδας και αλληλεγγύης.

Σε όλη τη χώρα 4.500 δημοτικές κοινωνικές δομές παρέχουν υπηρεσίες στην ελληνική οικογένεια, στους ηλικιωμένους, στους ανέργους, στα άτομα με αναπηρία, στους φτωχούς, αμβλύνοντας τις συνέπειες της κρίσης και ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή.

Παράλληλα η Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει δημιουργήσει χιλιάδες θέσεις εργασίας και με αυτόν τον τρόπο στηρίζει το ανθρώπινο δυναμικό σε τοπικό επίπεδο. Και όλοι γνωρίζουμε ότι αυτές οι θέσεις εργασίας τις περισσότερες φορές χρηματοδοτούνται με τη σωστή αξιοποίηση

ευρωπαϊκών προγραμμάτων και έτσι δεν επιβαρύνουν ούτε τον κρατικό, ούτε το δημοτικό προϋπολογισμό.

Αποδεικνύεται, λοιπόν, ότι όλα αυτά αποτελούν πολύτιμα και χρήσιμα εργαλεία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον αγώνα της για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, όπως και βασικούς πυλώνες ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής.

Επιπλέον ως Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να επανέλθουμε δριμύτεροι διεκδικώντας νέες αρμοδιότητες, που δίνουν τη δυνατότητα στήριξης τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών, και με τη δυνατότητα συμμετοχής της ίδιας της Τ.Α. σε αναπτυξιακές παρεμβάσεις είτε αυτοτελώς είτε σε συνεργασία με άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς χωρίς αγκυλώσεις και προκαταλήψεις, αλλά με βασικό γνώμονα τη συμβολή στην τοπική ανάπτυξη.

Όπως είναι γνωστό, η Τοπική Αυτοδιοίκηση στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες έχει σημαντικό ρόλο όχι μόνο στη διαμόρφωση και δημιουργία υποδομών, αλλά παρεμβαίνει σε αυτή καθαυτή την επενδυτική και παραγωγική δραστηριότητα, πάντα με διαφάνεια, διαύγεια και χρηστή διοίκηση.

Τα ευρωπαϊκά παραδείγματα είναι πολλά **και** στον πρωτογενή, **και** στον δευτερογενή, **και** στον τριτογενή τομέα. Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν ως παραδείγματα οι παρεμβάσεις στη χωροταξία, στην κτηματογράφηση, στο κτηματολόγιο, στην αξιοποίηση τοπικών πλουτοπαραγωγικών πηγών, στα δάση, στις παραλίες, στον τουρισμό, σε μεταλλευτικές δραστηριότητες, στη δημιουργία και λειτουργία θερμοκοιτίδων νέων επιχειρήσεων και επιχειρήσεων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών.

Με αυτόν τον τρόπο, με υπευθυνότητα και σοβαρότητα, **η ελληνική Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση αποδεικνύει ότι είναι μέρος της λύσης του προβλήματος της οικονομικής κρίσης**, και όχι μέρος του προβλήματος, όσο και εάν κάποιος, αναλόγως της θέσης εκκίνησής τους, προσπαθούν να την υποβαθμίσουν, να την απαξιώσουν και να τη συκοφαντήσουν. Το δείχνει καθαρά η ευρωπαϊκή πραγματικότητα, το δείχνει τα τελευταία χρόνια και η ελληνική εμπειρία με τη δράση και το έργο των δήμων και των νομικών προσώπων.

Όσο πιο γρήγορα, όσο πιο πλατειά ενισχυθεί και διευρυνθεί η αποκέντρωση με την ανάθεση κρίσιμων και ευαίσθητων αρμοδιοτήτων στην Πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση συνοδευόμενων ΠΑΝΤΑ με τους αναγκαίους πόρους, τόσο πιο γρήγορα και αποτελεσματικότερα θα συντελεστεί η έξοδος από την οικονομική και ανθρωπιστική κρίση, τόσο πιο γρήγορα θα ενισχυθούν οι υγιείς προϋποθέσεις και οι όροι της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.